

Regeringens proposition

2002/03:148

Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m.

Prop.
2002/03:148

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 juli 2003

Margareta Winberg

Ann-Christin Nykvist
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel förutsätter nationell lagstiftning för att kunna verkställas fullt ut. I propositionen förslås därför ändringar i lagen (1985:295) om foder och lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Ändringarna i foderlagen syftar till att undvika dubbelreglering av förbudet att använda kadaver som foder. Det införs vidare ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i enlighet med undantagsbestämmelser i EG-förordningen meddela föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder. Ändringarna i provtagningslagen innebär bl.a. att lagens bestämmelser om tillsyn och straff i erforderliga delar skall komplettera förordningen.

Härutöver föreslås i provtagningslagen ett bemyndigande som gör det möjligt att föreskriva om förbud mot användning av anläggningar för djur, om inte anläggningarna uppfyller uppställda krav på registrering.

Vidare föreslås att provtagningslagens straffbestämmelser vidgas till att avse överträdelser av föreskrifter om bl.a. märkning och registrering av djur. Straffskalan förslås också ändrad till att omfatta förutom böter även fängelse i högst ett år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.....	7
3	Ärendet och dess beredning	11
4	Bakgrund	11
4.1	ABP-förordningen	11
4.2	Lagen (1985:295) om foder	13
4.3	Lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.....	13
5	Lagändringar föranledda av ABP-förordningen	14
5.1	Lagstiftningsbehovet.....	14
5.2	Ändringar i foderlagen föranledda av ABP-förordningen	15
5.2.1	Förbud mot användning av djur som foder	15
5.2.2	Bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter	16
5.2.3	Ändringar i provtagningslagen föranledda av ABP-förordningen	18
6	Andra ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.	19
6.1	Förbud mot att använda anläggningar som inte är behörigen registrerade.....	19
6.2	Straffbestämmelser	20
7	Konsekvenser	22
8	Författningskommentarer	22
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder	22
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur m.m.....	23
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanserna	26
Bilaga 2	Lagrådsremissens lagförslag	27
Bilaga 3	Lagrådets yttrande	34
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 juli 2003.....		35
Rättsdatablad		36

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2003/04:148

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
2. lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:295) om foder¹

dels att 2 a, 3 a, 8, 9, 15 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §²

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, *bortskaffande* eller hantering i övrigt av foder. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

3 a §³

Som foder får inte användas

1. *djur som självdött,*
2. *djur som avlivats, om de inte har slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats,*
3. *delar av djur som avses i 1 och 2,*
4. *sjukligt förändrade delar av slaktade djur, eller*
5. *fodermjöl eller annan vara som framställts av djur eller djurdelar som avses i 1–4.*

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk eller

I EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om förbud mot att som foder använda djur, djurdelar eller varor som framställs av djur.

Därutöver gäller att sådana vilda djur som inte omfattas av EG-förordningarna får användas som foder endast om djuren har avlivats, slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats.

Vad som sägs i andra stycket gäller också delar av sådana djur och fodermjöl eller annan vara som framställts av djuren eller

¹ Lagen omtryckt 1998:211.

² Senaste lydelse 2003:100.

³ Senaste lydelse 1998:1687.

3 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder i enlighet med undantagsbestämmelserna i artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel⁴.

8 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, *bortskaffande* eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

Vad som sägs i första stycket gäller inte i fråga om sådan hantering som omfattas av de EG-förordningar som avses i 2 a §.

9 §

Foder får inte säljas eller på annat sätt överlätas eller användas

1. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 3 §, eller

2. om det har tillförts någon vara eller något ämne i strid mot denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

1. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 3 § eller 3 a § andra eller tredje stycket, eller

15 §⁵

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder som uppenbart är avsett att säljas eller på annat sätt överlätas eller användas i strid med 3 a § första stycket eller 9 eller 11 § eller någon EG-bestämmelse

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder som uppenbart är avsett att säljas eller på annat sätt överlätas eller användas i strid med 9 eller 11 § eller någon EG-bestämmelse som avses i 2 a §.

⁴ EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 32002R1774).

⁵ Senaste lydelse 2003:100.

som avses i 2 a §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Har foder tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat lovligt ändamål. I annat fall skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad.

17 §⁶

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 3 a § första stycket, 4, 7, 9 eller 11 §,

2. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 a eller 8 §,

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 8 § eller som finns i sådana EG-bestämmelser som avses i 2 a §, eller

4. underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 13 § första stycket andra meningen.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

1. bryter mot 4, 7, 9 eller 11 §,

2. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 8 § eller som finns i sådana EG-bestämmelser som avses i 2 a §,

3. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 a eller 8 §, eller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

⁶ Senaste lydelse 2003:100.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Prop. 2003/04:148

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.⁷

dels att 4 c, 5, 7, 7 a, 8, 9 och 10 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 a § skall lyda ”Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa”,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för lagen (1985:295) om foder och som finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel⁸ och

2. sådana EG-förordningar som har beslutats med stöd av den förordning som anges under 1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

4 c §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande, bearbetning och hantering i övrigt av djurkadaver och annat animaliskt avfall.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av djurkadaver och andra animaliska biprodukter.

Vad som sägs i första stycket gäller inte i fråga om sådan hantering som omfattas av de EG-förordningar som avses i 1 a §.

⁷ Lagen omtryckt 1998:127.

⁸ EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 32002R1774).

För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. märkning, journalföring och registrering av djur samt utfärdande av identitetshandlingar för djur,
2. djurhälsa, flyttningsdokument för djur och hygien vid transport av djur,
3. registrering av djurhållare och anläggningar för djur,
4. *förbud mot användning av anläggningar för djur som inte uppfyller krav på registrering som föreskrivs med stöd av 3.*

I föreskrifter enligt första stycket kan föreskrivas att en organisation får föra register och utfärda identitetshandlingar.

7 §

Om inte regeringen föreskriver något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 c eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

Det som sägs i första och andra styckena om tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag gäller också för tillsyn över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

7 a §¹⁰

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av 4 c §, får tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av 4 c § *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*, får tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

⁹ Senaste lydelse 2001:205.

¹⁰ Senaste lydelse 2001:205.

8 §

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras.

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §* har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras *eller annars hanteras*.

Den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen eller åtgärderna. Den som är föremål för tillsyn eller andra åtgärder skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för

1. EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter,

2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, om tillsynen utövas eller åtgärderna utförs tillsammans med företrädare för en svensk myndighet.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*.

9 §¹¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*.

¹¹ Senaste lydelse 2001:205.

10 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § eller 4 a–4 c § eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket andra meningen.

Till böter *eller fängelse i högst ett år* döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4–4 c § eller 5 § första stycket eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket andra meningen *eller som åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.*

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (ABP-förordningen) är i likhet med andra EG-förordningar direkt tillämplig i medlemsstaterna.

För att anpassa den svenska lagstiftningen till ABP-förordningen och för att kunna verkställa förordningen fullt ut har det inom Jordbruksdepartementet utarbetats förslag till ändringar i lagen (1985:295) om foder och lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

I samband härmed föreslogs även vissa ändringar i provtagningslagen som inte har samband med ABP-förordningen, bl.a. en utvidgning av straffbestämmelserna.

Förslagen har presenterats i en promemoria, PM om ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m., (dnr Jo2003/865). Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En remissammanställning finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2003/865).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 5 juni 2003 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 2*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa redaktionella ändringar gjorts. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 3*.

4 Bakgrund

4.1 ABP-förordningen

ABP-förordningen utgör en ramlagstiftning för hantering av animaliska biprodukter. Med animaliska biprodukter, tidigare benämnt animaliskt avfall, avses hela kroppar eller delar av djur eller andra animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Förordningen ersätter ett flertal tidigare rättsakter på området och dess syfte är att skydda människors och djurs hälsa och samtidigt förenkla EG:s regelverk på området. Behovet av uppstramade gemenskapsbestämmelser beträffande animaliska biprodukter påskyndades av den s.k. BSE-krisen. Detta mot bakgrund av att spridningen av BSE-smitta allmänt anses ha skett genom utfodring av nötkreatur med kött- och benmjöl innehållande sådan smitta. Förbud mot utfodring av idisslare med protein från däggdjursvävnader infördes inom EU redan 1994. År 2001 förbjöds inom gemenskapen utfodring av samtliga livsmedelsproducerande djur med bearbetat animaliskt protein.

Förordningen innehåller sammanfattningsvis

– allmänna bestämmelser om tillämpningsområde och definitioner,

- kategorisering av olika kvaliteter av animaliska biprodukter samt bestämmelser om insamling, transport, bearbetning, bortskaffande, lagring och användning, inkluderande krav på dokument som möjliggör spårbarhet, av dessa produkter,
- krav för godkännande av olika typer av lagrings-, bearbetnings-, förbrännings- och tillverkningsanläggningar,
- villkor för avyttring av bearbetade produkter som härrör från animaliska biprodukter,
- bestämmelser om rätt för en medlemsstat att tillåta användning av vissa animaliska biprodukter i obearbetad form som foder till vissa djurkategorier,
- regler om egenkontroll och tillsyn samt
- villkor för handel.

I förordningen indelas animaliska biprodukter i tre kategorier (kategori 1–3).

Kategori 1 utgörs av bl.a. kroppar och delar av djur som misstänks eller konstaterats vara smittade av en sjukdom tillhörande gruppen transmissibla spongiforma encefalopatier (TSE), delar av djur som tillförts otillåtna substanser, såsom hormoner, vissa försöksdjur, sällskapsdjur, laboratoriedjur samt specificerat riskmaterial (SRM) och kroppar av djur som innehåller sådant material.

Kategori 2 utgörs av gödsel och mag- och tarminnehåll samt djurkroppar som innehåller rester av veterinära läkemedel som överskrider gällande gränsvärden. Till denna kategori hör dessutom alla sådana kvaliteter som inte kan hänföras till kategori 1 eller 3. Kategori 2 skall således fungera som en ”allt i övrigt-kategori”.

Kategori 3 innehåller i sig tolv underkategorier av animaliska biprodukter. Gemensamt för dessa underkategorier är att de har en tydlig återkoppling till EG:s gällande livsmedelslagstiftning. Materialet skall, för att höra till denna kategori, generellt härstamma antingen från djur som passerat nödvändiga kontroller i samband med livsmedelsproduktion eller från fisk som fångats på öppet hav för tillverkning av fiskmjöl.

I förordningen anges att animaliska biprodukter tillhörande kategori 1 alltid skall destrueras företrädesvis genom förbränning. Undantag medges för sällskapsdjur som även fortsättningsvis får grävas ned.

Beträffande biprodukter tillhörande kategori 2 tillåts viss användning. Sålunda får proteinhaltigt material tillhörande denna kategori användas som gödningsmedel efter sterilisering medan utsmält fett efter bearbetning får användas för visst tekniskt bruk. Vidare får kategori 2-material efter sterilisering även utnyttjas i en biogas- eller komposteringsanläggning. Gödsel får utan föregående bearbetning användas i en sådan anläggning eller spridas på mark om den behöriga myndigheten inte anser att gödseln innebär någon risk för spridning av allvarliga sjukdomar. Förordningen medger även möjlighet för medlemsstaterna att tillåta användning av visst kategori 2-material i obearbetad form som foder för vissa specificerade ej livsmedelsproducerande djurslag, t.ex. kräldjur.

Kategori 3-material kan användas för olika ändamål, varav det viktigaste är användning som foder. För detta krävs bl.a. att materialet bearbetats i för ändamålet godkända anläggningar. I likhet med vad som gäller för visst kategori 2-material medges emellertid medlemsstaterna

att tillåta visst obearbetat kategori 3-material som foder för vissa specificerade ej livsmedelsproducerande djurslag.

Genom förordningen förbjuds utfodring med bearbetat animaliskt protein som härrör från djurkroppar eller delar av djur till djurslag av samma art. Förbud införs även mot utfodring med matavfall till livsmedelsproducerande djur. Till flera bestämmelser i förordningen, bl.a. matavfallsförbudet, hör vissa övergångsregler.

4.2 Lagen (1985:295) om foder

Lagen (1985:295) om foder syftar till att skydda människors och djurs hälsa. För att foder skall få säljas eller användas får fodret inte ha sådan sammansättning eller beskaffenhet att det är skadligt eller otjänligt för djuret, gör livsmedel från djuret skadligt eller otjänligt som människoföda, kan medföra hälsorisker för människor när det hanteras eller har en skadlig inverkan på miljön.

Därutöver gäller vissa speciella förbudsregler. Det är förbjudet sedan 1986 att i foder använda självdöda djur, djur som avlivats utan efterföljande uppslaktning och veterinärbesiktning eller sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Förbudet – det s.k. kadaverförbudet – gäller också fodermjöl och andra varor som framställts av sådana djur och djurdelar. Undantag görs för fisk som används som foder och foder som har framställts av fisk. Förbudet gäller inte heller foder som är avsett för utfodring av kräddjur eller groddjur.

Det är vidare förbjudet att använda antibiotika, andra kemoterapeutiska medel eller andra läkemedel i foder i tillväxtbefrämjande syfte.

Tillsynen över lagen utövas av Statens jordbruksverk som har möjlighet att överlåta tillsynsuppgifter till länsstyrelsen men också till andra myndigheter. En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen skall efterlevas. Det finns också straffbestämmelser knutna till lagen.

Foderlagens bestämmelser om tillsyn och sanktioner kompletterar också sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder. Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling vilka EG-förordningar som avses.

Enligt ett tillkännagivande beslutat den 20 mars 2003 (SFS 2003:104) kompletterar lagen Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati (TSE-förordningen).

4.3 Lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. avser

- kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar,
- kontroll av vissa ämnen och rests substanser i djur och djurprodukter,
- märkning och registrering av djur samt

– åtgärder för att förebygga och förhindra spridning av smittsamma djursjukdomar.

Lagen ger befogenheter att vidta vissa åtgärder men föreskriver inte någon skyldighet att vidta dessa. Genom lagen öppnas möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva eller i det enskilda fallet besluta om bl.a. provtagning, undersökning, avlivning, isolering av djur samt omhändertagande, bearbetning och hantering i övrigt av djurkadaver och annat animaliskt avfall. Vad gäller sjukdomsbekämpning är lagen ett komplement till epizootilagen (1999:657) och zonooslagen (1999:658).

Jordbruksverket har i egenskap av tillsynsmyndighet ansvar för att kontrollera att det som föreskrivs eller beslutas enligt lagen efterlevs. Verket får överlåta viss tillsyn inom länet till länsstyrelserna. Verket kan också överlåta till en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter och beslut följs rörande bl.a. hantering av djurkadaver och annat animaliskt avfall. Lagen medger möjlighet att föreskriva att djurägare skall bekosta bl.a. provtagning och undersökning. Det finns även straffbestämmelser knutna till lagen.

5 Lagändringar föranledda av ABP-förordningen

5.1 Lagstiftningsbehovet

Regeringens förslag: ABP-förordningen kompletteras, såvitt avser foder, av foderlagen och för de fall foderlagen inte är tillämplig, av provtagningslagen. Foderlagens kadaverförbud ersätts delvis av motsvarande förbud i ABP-förordningen.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte någon erinran mot förslaget. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* har dock anfört att det beträffande provtagningslagen i viss mån är otydligt hur tillämpningsområdet skall avgränsas.

Skälen för regeringens förslag: ABP-förordningen är, i enlighet med artikel 249 i EG-fördraget, direkt tillämplig i alla medlemsstater. För att förordningen skall bli effektiv måste den kompletteras med materiella bestämmelser om bl.a. sanktioner och tillsyn. Förordningen anger inte heller vilken eller vilka myndigheter som får meddela de föreskrifter, förbud eller förelägganden som behövs. Det förutsätts att allt detta regleras nationellt.

De svenska författningar som reglerar sådana frågor som avhandlas i ABP-förordningen är foderlagen och provtagningslagen.

I foderlagen finns bestämmelser om hanteringen av foder, dvs. varor inbegripet vatten avsedda för utfodring av djur. Foderlagens bestämmelser om tillsyn och sanktioner kompletterar också sådana

bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder. Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling vilka EG-förordningar som avses. I foderlagen finns även ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Provtagningslagen innehåller bl.a. bestämmelser som avser åtgärder för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar och som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att föreskriva och besluta om omhändertagande, bearbetning och hantering i övrigt av djurkadaver och annat animaliskt avfall.

Det finns således nationella lagar vars tillämpningsområden sammanfaller med ABP-förordningens. Regeringen anser det därför vara lämpligt och ändamålsenligt att genomföra kompletteringen av ABP-förordningen i dessa lagar. Foderlagens tillsyns- och straffbestämmelser kommer att komplettera ABP-förordningen genom att regeringen i Svensk författningssamling tillkännager att också den förordningen skall kompletteras av foderlagen. ABP-förordningen föranleder emellertid vissa ytterligare ändringar i foderlagen. För att undvika en dubbelreglering bör, med ett undantag, foderlagens kadaverförbud tas bort. Foderlagen behöver också kompletteras med bestämmelser som gör det möjligt att besluta om vissa undantag från ABP-förordningen.

I de fall foderlagen inte är tillämplig, är regeringen av den uppfattningen att ABP-förordningen bör kompletteras genom att det förs in erforderliga bestämmelser i provtagningslagen.

5.2 Ändringar i foderlagen föranledda av ABP-förordningen

5.2.1 Förbud mot användning av djur som foder

Regeringens förslag: Foderlagens kadaverförbud ersätts i huvudsak av ABP-förordningens förbud mot att som foder använda döda djur, delar av djur eller andra djurprodukter.

I foderlagen behålls den del av det nuvarande kadaverförbudet som inte täcks av ABP-förordningens förbud, nämligen förbudet att använda hela eller delar av vilda djur som foder om djuret inte har avlivats, slaktats upp och veterinärbesiktigats.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har ingen erinran mot förslaget. Några remissinstanser, bl.a. *Hovrätten för Nedre Norrland* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* har emellertid haft synpunkter på den lagtekniska utformningen av bestämmelsen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* menar att begreppen ”uppslaktning” och

”veterinärbesiktning” i 3 a § måste definieras. Länsstyrelsen anser dessutom att trafikdödat vilt bör tillåtas för utfodring av annat vilt. *Svenska djurskyddsföreningen* menar att 3 a § bör förtydligas i vissa avseenden.

Skälen för regeringens förslag: I foderlagen finns sedan den 1 juli 1988 det s.k. kadaverförbudet. Med kadaver avses djur som självdött eller djur som avlivats men inte har slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats. Kroppar av sådana djur får inte användas som foder. Detta gäller även delar av sådana djurkroppar samt fodermjöl eller annan vara som framställts av djuren eller djurdelarna. Foderlagens förbud gäller oavsett om det är fråga om kroppar eller delar av djur som hålls av människor eller kroppar eller delar av vilda djur.

Ett förbud som i stora delar motsvarar det svenska kadaverförbudet har nu förts in i ABP-förordningen. ABP-förordningen omfattar dock inte vilda djur med undantag av kommersiellt fiskad fisk, vilda djur som används för tillverkning av jakttroféer samt vilda djur som misstänks vara infekterade med smittsamma sjukdomar.

Förutom i ABP-förordningen finns bestämmelser om användning av djur som foder i TSE-förordningen.

Dessa EG-förordningar gäller utan vidare som svensk författning. För att undvika en dubbelreglering föreslår regeringen att foderlagens kadaverbestämmelser ändras till att enbart avse de fall som inte regleras av EG-förordningarna, det vill säga hanteringen av sådana vilda djur som inte omfattas av bestämmelserna i EG-förordningarna.

I promemorian föreslås ett förtydligande av foderlagens hänvisning till de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Till uppräknningen av bestämmelser bör enligt promemorian fogas villkor för destruktion av foder. För att bättre anpassa terminologin efter ABP-förordningens föreslår dock regeringen att ordet bortskaffande används istället för destruktion.

5.2.2 Bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som tillåter användning av djur eller delar av djur som foder i vissa fall, trots att djuren eller djurdelarna inte är av sådan beskaffenhet eller har behandlats eller bearbetats i enlighet med vad som föreskrivs i ABP-förordningen.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget. *Svenska Djurparksföreningen* anför dock att ytterligare några djurslag bör komma ifråga för utfodring med helkroppsfoder.

Skälen för regeringens förslag: Enligt foderlagen är det förbjudet att som foder använda djur som avlivats om de inte slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats. Undantag gäller bl.a. foder som utgörs av fisk och foder som har framställts av fisk samt foder till kräldjur och groddjur.

ABP-förordningen förbjuder användning av djur, delar av djur eller djurprodukter till utfodring om dessa inte är av sådan beskaffenhet eller har bearbetats eller behandlats enligt kraven i förordningen. Medlemsstaterna får emellertid tillåta användning av visst sådant material som foder till särskilt omnämnda djur. För att göra det möjligt att införa sådana nationella undantag från ABP-förordningen anser regeringen att det bör föras in ett bemyndigande i foderlagen som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer befogenhet att, utöver vad som anges i 2 a § andra stycket, meddela föreskrifter om undantagen. I det följande lämnas, med beaktande av vad remissinstanserna anfört, en beskrivning av undantag som kan bli aktuella.

Foder som utgörs av obearbetat material från delar av djur. Materialet från s.k. foderslakt härrör vanligen från djur som av någon anledning nödslaktats och efter avlivningen och uppslaktningen veterinärbesiktigats. Sådant material bör tillåtas. Detta gäller även för delar av slaktade djur som är tjänliga som livsmedel, men som av kommersiella skäl inte är avsedda som sådana, exempelvis juver, strupar, lungor och liknande material. Dessa två foderkategorier är både från smittskyddssynpunkt och från etisk synpunkt invändningsfria. De är tillåtna enligt foderlagen och bör även i fortsättningen tillåtas.

Det beskrivna materialet skall emellertid bara få användas för utfodring av följande djur: djurparksdjur, kräldjur, pälsdjur, rovfåglar, jakt- och draghundar, fluglarver avsedda som fiskagn och vilda djur som inte är avsedda som livsmedel. Till den sistnämnda kategorin hör de djurarter som vintertid stödutfodras med avsikt att värna dessa, till sådana arter hör havsörn och kungsörn, men även småfåglar som utfodras med talg.

Foder som utgörs av hela djurkroppar. Helkroppsfoder utgörs av friska avlivade men ej uppslaktade smådjur såsom råttor, möss och daggamla kycklingar samt vilt levande fisk och är avsett för direkt utfodring. Det finns djurarter som hålls i exempelvis djurparker som fodervägrar om annat foder än helkroppsfoder erbjuds. Dessa djur är helt beroende av helkroppsfoder för sin hälsa och förmåga att reproducera sig.

Utfodring med djur som avlivats men inte slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats, vilket inbegriper helkroppsfoder, är reglerad i foderlagen. Från kadaverförbudet finns ett undantag som tillåter utfodring av grod- och kräldjur med sådant material. Det har i olika sammanhang påpekats att detta är en alltför snäv begränsning eftersom det finns flera arter, t.ex. stork och berguv, som hålls i djurparker eller som ingår i projekt för att rädda utrotningshotade arter, som också är helt beroende av helkroppsfoder. Därför bör nuvarande undantag vidgas till att omfatta sådana djur i fångenskap vilka för sin överlevnad är helt beroende av helkroppsfoder. Sådana djur är kräldjur, ugglor och storkar. Dessutom skall undantaget gälla groddjur och dagrovfåglar i djurparker. Därutöver kan det finnas behov av undantag för mårddjur i djurparker under förutsättning att dessa hålls för utsättning eller rehabilitering. Sådana undantag bör dock lämpligen prövas i varje enskilt fall.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i provtagningslagen om tillsyn och straff samt lagens bemyndigande att ta ut avgifter görs tillämpliga på ABP-förordningen till den del förordningen faller utanför foderlagens tillämpningsområde.

Provtagningslagens bemyndigande som avser hanteringen av djurkadaver inskränks till att enbart gälla fall då ABP-förordningen inte är tillämplig.

I provtagningslagen införs ett nytt bemyndigande som innebär att föreskrifter får meddelas till komplettering av ABP-förordningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till förslaget eller har inget att erinra mot det. Några remissinstanser, däribland *Hovrätten för Nedre Norrland*, anser dock att den föreslagna 1 a § är svår att förstå och att lagtexten bör förenklas.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av de föregående avsnitten innehåller ABP-förordningen en rad bestämmelser om under vilka villkor animaliska biprodukter får användas som foder. Förordningen innehåller emellertid även bestämmelser som faller utanför foderlagens tillämpningsområde. Dit hör förordningens allmänna krav att animaliska biprodukter måste tas om hand på ett sätt som förhindrar att smitta sprids. Det finns dessutom en rad andra användningsområden för biprodukterna utöver att göra foder av dem. Även användningen för andra ändamål än foder är av folk- och djurhälsoskäl ingående reglerad i förordningen. Sålunda krävs det bl.a. att anläggningar för förbränning eller bearbetning av animaliskt avfall måste uppfylla vissa villkor och dessutom godkännas av behörig myndighet.

Till den del ABP-förordningen rör annat än foder bör den lämpligen kompletteras med provtagningslagens bestämmelser om tillsyn, rätt att föreskriva om avgifter och om straff.

Vad avser tillsynen har Jordbruksverket det övergripande ansvaret med rätt att överlåta viss tillsyn till länsstyrelse och kommun. Till de bestämmelser som bör göras tillämpliga på ABP-förordningen hör bestämmelserna om ansvarig tillsynsmyndighet, om tillsynsmyndighetens rätt till tillträde och åtkomst till upplysningar och handlingar och den handräckningshjälp som kan behövas för tillsynen liksom bestämmelserna om vilka åtgärder en tillsynsmyndighet kan vidta för att åstadkomma rättelse när någon inte följer förordningens bestämmelser.

I provtagningslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om avgifter för bl.a. provtagning, undersökning och kontroll. Även detta bemyndigande bör enligt regeringen göras tillämpligt på ABP-förordningen. Detsamma bör gälla provtagningslagens straffbestämmelser.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bör därutöver ges rätt att meddela föreskrifter som kompletterar ABP-förordningen. Sådana föreskrifter behövs bl.a. för att göra vissa undantag från förordningen tillämpliga i Sverige. Ett exempel på ett sådant

undantag är vissa särbestämmelser när det gäller omhändertagandet av döda sällskapsdjur. Prop. 2003/04:148

Det skall också anmärkas att ABP-förordningen ger kommissionen rätt att meddela tillämpningsföreskrifter till en rad artiklar. Eventuella tillämpningsföreskrifter blir direkt tillämpliga i landet. De tillägg som föreslås i provtagningslagen bör utformas så att de omfattar även tillämpningsföreskrifter till ABP-förordningen.

I provtagningslagens nuvarande lydelse finns ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att föreskriva och besluta om hantering av djurkadaver och annat animaliskt avfall. För att undvika en dubbelreglering till följd av att motsvarande bestämmelser finns i ABP-förordningen föreslår regeringen att denna föreskrifts- och beslutsrätt inskränks till att enbart avse sådan hantering som inte omfattas av ABP-förordningen.

6 Andra ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

6.1 Förbud mot att använda anläggningar som inte är behörigen registrerade

<p>Regeringens förslag: Det införs en möjlighet att föreskriva om förbud mot att använda anläggningar som inte är behörigen registrerade.</p>
--

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt rådets direktiv 1999/74/EG av den 19 juli 1999 om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns skall den behöriga myndigheten registrera anläggningar med minst 350 värphöns under ett individuellt nummer med vars hjälp de ägg som släpps ut på marknaden som livsmedel kan spåras (art. 1 och 7). Kommissionen har genom direktivet 2002/4/EG av den 30 januari 2002 om registrering av anläggningar som håller värphöns och som omfattas av rådets direktiv 1999/74/EG utarbetat tillämpningsföreskrifter till rådets direktiv. I tillämpningsföreskrifterna anges vilka uppgifter om anläggningarna som krävs för att registrering skall ske. I tillämpningsföreskrifterna anges också att medlemsstaterna skall garantera dels att inga anläggningar får fortsätta att användas om de uppgifter som krävs för registrering inte har lämnats, dels att inga nya anläggningar tas i bruk förrän de har registrerats och tilldelats ett särskiljande nummer. Bestämmelsen innebär således ett förbud mot användning av anläggningar som inte uppfyller direktivets krav på registrering.

I provtagningslagen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, för att uppfylla Sveriges

åtaganden enligt internationella överenskommelser, föreskriva om registrering av djurhållare och anläggningar för djur. Med stöd härav och ett i förordningen (1998:134) om provtagning på djur, m.m. givet bemyndigande har Jordbruksverket behörighet att föreskriva om registrering av värphönsanläggningarna.

Det bemyndigande som ges i provtagningslagen ger emellertid inte utrymme att föreskriva om förbud mot användning av anläggningar som inte uppfyller kraven på registrering. Utan ett sådant bemyndigande om rätt att föreskriva om förbud kommer det inte att framgå direkt av föreskrifterna att bristfällig registrering innebär ett förbud mot användande av en anläggning. Ett sådant förbud är ett ingrepp i den enskildes egendomsförhållanden som kan få stora ekonomiska konsekvenser för denne. På grund härav får det anses angeläget att tydligt klargöra för den enskilde vilka förutsättningar som gäller för att det skall vara tillåtet att använda en anläggning. Regeringen föreslår därför att det i 5 § lämnas ett bemyndigande att föreskriva om förbud mot användande av anläggningar som inte är behörigen registrerade. Bemyndigandet bör utformas så att det täcker såväl de aktuella värphönsanläggningarna som eventuella kommande registreringskrav på olika anläggningar.

6.2 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Provtagningslagens straffbestämmelser vidgas till att gälla överträdelse av föreskrifter om bl.a. märkning och registrering av djur.

Straffskalan ändras så att det för brott mot lagen eller mot föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller mot de EG-bestämmelser som lagen kompletterar förutom böter också kan följa fängelse i högst ett år. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian finns det dock inte något förslag om att det inte skall dömas till ansvar för ringa brott.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I provtagningslagen finns en straffbestämmelse som bl.a. innebär att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot föreskrifter meddelade med stöd av vissa uppräknade paragrafer döms till böter.

För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser ges regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer i 5 § rätt att föreskriva om bl.a. märkning och registrering av djur och anläggningar. I dag finns ingen straffsanktion mot den som underlåter att följa dessa föreskrifter. Föreskrifterna är inte sanktionerade på annat sätt än att en tillsynsmyndighet kan vitesförelägga den som inte fullgör föreskrivna skyldigheter. Rådets direktiv 92/102/EEG av den 27 november 1992 om identifikation och registrering av djur innehåller bestämmelser om registerföring och märkning av bl.a. nötkreatur, svin och får. I artikel 9 framgår att medlemsstaterna skall vidta nödvändiga administrativa eller straffrättsliga åtgärder för att sanktionera varje

överträdelse av gemenskapens veterinärlagstiftning i de fall det kan visas att den märkning eller registrering som föreskrivs inte har utförts enligt kraven i direktivet. Direktivet har genomförts i föreskrifter meddelade av Jordbruksverket, med stöd av bemyndigandet i 5 § provtagningslagen. Beträffande nötkreatur finns en EG-förordning som förstärker bestämmelserna i direktivet, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 820/97. Denna förordning innehåller bl.a. bestämmelser om öronmärken, databaser och individuella register och den kompletteras såvitt avser tillsyns- och straffbestämmelser av lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter. Det är således straffbart för en nötkreatursuppfödare att bryta mot bestämmelserna om märkning medan exempelvis en svinuppfödare som bryter mot motsvarande bestämmelser inte riskerar något straff. Regeringen anser inte att det är lämpligt att överträdelser av bestämmelser om märkning, registrering och journalföring är straffbara beträffande enbart vissa djurslag. Vidare är inte den vitessanktion som idag finns tillräcklig för att kunna sanktionera varje överträdelse av föreskrifterna. Bestämmelserna om bl.a. märknings- och registreringskyldighet är dessutom så viktiga av folk- och djurhälsoskäl att ett straffhot bör finnas för att i så stor utsträckning som möjligt säkerställa att föreskrifterna följs.

Provtagningslagens bestämmelser om bl.a. identifiering, registrering och provtagning av djur har stor betydelse för möjligheterna att snabbt och effektivt kunna spåra smittspridning bland djur. EG-bestämmelserna om hantering av kadaver är ytterst motiverade av folk- och djurhälsoskäl. Lagen har således stor betydelse inte bara för djurs välbefinnande utan även för människors hälsa och för miljön. Inte minst mot bakgrund av de utbrott av djursjukdomar som drabbat Europa under senare år framstår efterlevnaden av lagens bestämmelser som utomordentligt viktig. För de flesta fall av överträdelse av bestämmelserna i provtagningslagen framstår böter som den mest adekvata påföljden. En underlåtenhet att följa bestämmelser meddelade med stöd av lagen eller i ABP-förordningen skulle emellertid kunna leda till att en sjukdom får stor spridning i landet med allvarliga konsekvenser för jordbruksnäringen och för de människor eller djur som drabbas. För fall där någon genom att bryta mot lagen utsätter människor eller djur för sådana risker eller bryter mot lagen systematiskt eller i stor skala för egen vinnings skull framstår den nuvarande straffskalan som otillräcklig. I sammanhanget bör nämnas att närliggande lagar som epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) och foderlagen innehåller straffbestämmelser som omfattar fängelse i upp till ett år. Det bör enligt regeringens mening särskilt framhållas att utan en ändring i provtagningslagen kommer överträdelser av förbud eller villkor i ABP-förordningen att bestraffas olika i provtagningslagen och foderlagen. För att de allvarligaste överträdelserna mot lagen skall kunna föranleda tillräckligt straff och för att nå överensstämmelse med andra lagar vars syfte också är att värna människors och djurs hälsa bör brott mot lagen också kunna medföra fängelsestraff. För att så långt som möjligt erhålla en enhetlig straffskala

7 Konsekvenser

De föreslagna ändringarna till följd av ABP-förordningen förväntas inte ha några nämnvärda ekonomiska konsekvenser och innebär inte heller någon förändring för småföretagare eller för miljön.

Vidgningen av det straffbara området i provtagningslagen förväntas inte påverka antalet mål i domstolarna mer än ytterst marginellt. Ändringarna i straffbestämmelsen förväntas inte heller påverka kostnaderna för rättsväsendet.

8 Författningskommentarer

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

2 a §

Paragrafen har, som ett förtydligande, ändrats genom att ”bortskaffande” lagts till de exempel på förfaranden som regleras i de aktuella EG-förordningarna.

3 a §

Paragrafen har arbetats om med anledning av att ABP-förordningen innehåller direkt tillämpliga regler om förbud mot användning av djur och djurprodukter som foder.

I andra stycket anges i vilka fall det, utöver vad som följer av de EG-förordningar som reglerar användandet av animaliska biprodukter, är förbjudet att använda djur som foder. Enligt artikel 1.2.c i ABP-förordningen omfattar denna inte hela kroppar eller delar från vilda djur som inte misstänks vara infekterade med sjukdomar som kan överföras till människor eller djur. Undantaget gäller inte fisk som fiskas i kommersiellt syfte och inte heller vilda djur som används för tillverkning av jakttroféer. Med hänsyn till det undantag som görs i förordningen behövs, för att foderlagens nuvarande förbud skall behållas fullt ut, en nationell regel som behandlar användningen av vilda djur som foder. Med vilda djur avses djur som inte hålls av människor i enlighet med artikel 2.1.g i ABP-förordningen. Bestämmelsen innebär att kött från vilda djur måste ha slaktats upp och veterinärbesiktigats för att få användas för utfodring. Detta medför t.ex. att kroppar från vilda djur som inte uppfyller villkoren i fråga inte får användas vid stödutfodring av vilt. Bestämmelsen överensstämmer, som nämnts, i sak med vad som gäller i dag.

Av tredje stycket följer att förbudet mot att använda vilda djur som foder också gäller delar av sådana djur och varor som framställts av sådana djur eller djurdelar. Även den bestämmelsen överensstämmer med vad som redan gäller.

3 b §

ABP-förordningen förbjuder i princip all användning för foderändamål av djur och djurprodukter som inte vid en veterinärbesiktning bedömts vara lämpliga för användning som livsmedel eller som inte alls har besiktigats. Dock medger förordningen att medlemsstaterna tillåter användning av särskilt angivna djur och djurprodukter som foder även om de nämnda kraven inte är uppfyllda. Sådant foder får då bara användas till vissa kategorier av djur som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Föreslagen paragraf, som är ny, innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges bemyndigande att meddela föreskrifter i de fall det anses befogat att utnyttja de nämnda undantagsmöjligheterna. Frågan om vilka undantag som kan bli aktuella i Sverige har behandlats i den allmänna motiveringen.

8 §

På samma sätt som i 2 a § har ”bortskaffande” lagts till i förtydligande syfte. I paragrafen har vidare gjorts ett tillägg som innebär att bemyndigandet enbart är tillämpligt i de fall då ABP-förordningen inte är tillämplig.

9 §

I paragrafen finns bestämmelser om förbud mot försäljning, annan överlåtelse och användning av foder. För att försäljning och annan överlåtelse av kroppar från vilda djur skall vara förbjuden har det i paragrafen gjorts en hänvisning till 3 a §.

15 §

Paragrafen har korrigerats med avseende på hänvisningarna till andra paragrafer i lagen.

17 §

Paragrafen har korrigerats med avseende på hänvisningarna till andra paragrafer i lagen. Dessutom har det gjorts vissa redaktionella ändringar.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur m.m.

1 a §

Paragrafen är ny. Av paragrafen framgår att lagen kompletterar de EG-bestämmelser som finns i ABP-förordningen eller i tillämpningsförfordningar till ABP-förordningen och som inte faller inom tillämpningsområdet för foderlagen. I andra stycket ges regeringen eller den

4 c §

I paragrafen har gjorts ett tillägg som innebär att bemyndigandet enbart är tillämpligt i de fall då ABP-förordningen inte är tillämplig. Som en anpassning till terminologin i ABP-förordningen har vidare begreppet ”animaliskt avfall” ersatts med ”animaliska biprodukter”. Slutligen har tillagts, som ett klagörande, att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer också har rätt att meddela föreskrifter eller beslut om bortskaffande av djurkadaver och andra animaliska biprodukter.

5 §

I första stycket har tillförts en fjärde punkt. I denna punkt ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att föreskriva om förbud att använda anläggningar som inte uppfyller kraven på registrering enligt tredje punkten.

7 §

Paragrafen har tillförts ett nytt stycke. Av det nya tredje stycket framgår att Jordbruksverket, länsstyrelserna eller i förekommande fall kommunerna skall utöva tillsyn över sådana EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

7 a §

I paragrafen hänvisas till de EG-bestämmelser som finns i ABP-förordningen. Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelserna ges tillsynsmyndigheten befogenhet att besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

8 §

I paragrafens första stycke har gjorts ett tillägg som innebär att paragrafens bestämmelser om rätt för den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder att få tillträde till bl.a. de områden där djur hålls eller där djurprodukter förvaras även skall gälla för den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §. För att tydliggöra att tillsynsmyndigheten även har rätt att få tillträde till exempelvis förbränningsanläggningar har i första stycket tillagts att rätten till tillträde även avser områden m.m. där material hanteras.

I paragrafens tredje stycke har tillagts att polismyndigheten är skyldig att lämna handräckning vid tillsyn eller vid andra åtgärder enligt de aktuella EG-bestämmelserna.

9 §

I paragrafen har gjorts det tillägget att rätten att föreskriva om avgifter även avser åtgärder enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.

10 §

I paragrafens första stycke har gjorts ett tillägg som innebär att åsidosättande av förbud eller villkor som finns i de aktuella EG-bestämmelserna straffsanktioneras enligt lagen. I paragrafen har även gjorts det tillägget att uppsåtliga eller grovt oaktsamma brott mot föreskrifter

meddelade med stöd av 5 § straffbeläggs. Vidare har straffskalan vidgats till att förutom böter även omfatta fängelse i högst ett år. I ringa fall skall inte dömas till ansvar. Prop. 2003/04:148

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2003/04:148
Bilaga 1

Remissyttranden har avgivits av följande instanser. Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Statskontoret, Smittskyddsinstitutet, Riksrevisionsverket, länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, och Västernorrlands län, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Svenska kommunförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges Veterinärförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, Förbundet Djurens Rätt, Föreningen Foder och Spannmål, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Svenska Lantmännen, Sveriges Djurskyddsföreningars Riksförbund, Svenska Djurskyddsföreningen, Svensk Fågel, Svensk Mjolk, Svenska Djurparksföreningen, Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund, Svenska Ägg.

Sveriges lantbruksuniversitet, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Djurombudsmannen, Konvex AB, Naturskyddsföreningen i Skåne, Stiftelsen veterinär foderkontroll, Swedish Meats AB samt Veterinär foderråvarukontroll har avstått från att yttra sig.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:295) om foder¹² dels att 2 a, 3 a, 8, 9, 15 och 17 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §¹³

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, *bortskaffande* eller hantering i övrigt av foder. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

3 a §¹⁴

Som foder får inte användas

*1. djur som självdött,
2. djur som avlivats, om de inte har slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats,*

3. delar av djur som avses i 1 och 2,

4. sjukligt förändrade delar av slaktade djur, eller

5. fodermjöl eller annan vara som framställts av djur eller djurdelar som avses i 1-4.

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk eller foder som är avsett för utfodring av

I EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om förbud mot att som foder använda djur, djurdelar eller varor som framställs av djur.

Därutöver gäller att sådana vilda djur som inte omfattas av EG-förordningarna får användas som foder endast om djuren har avlivats, slaktats upp och veterinärbesiktigats.

Vad som sägs i andra stycket gäller också delar av sådana djur och fodermjöl eller annan vara som framställts av djuren eller delar av djuren.

¹² Lagen omtryckt 1998:211.

¹³ Senaste lydelse 2003:100.

¹⁴ Senaste lydelse 1998:1687.

3 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder i enlighet med undantagsbestämmelserna i artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel¹⁵.

8 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, *bortskaffande* eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

Vad som sägs i första stycket gäller inte i fråga om sådan hantering som omfattas av de EG-förordningar som avses i 2 a §.

9 §

Foder får inte säljas eller på annat sätt överlätas eller användas

1. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 3, eller

2. om det har tillförts någon vara eller något ämne i strid mot denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

1. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 3 eller 3 a §, eller

15 §¹⁶

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder som uppenbart är avsett att säljas eller på annat sätt överlätas eller användas i strid med 3 a § första stycket eller 9 eller 11 § eller någon EG-bestämmelse som avses i 2 a §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder

Tillsynsmyndigheten får ta hand om foder som uppenbart är avsett att säljas eller på annat sätt överlätas eller användas i strid med 9 eller 11 § eller någon EG-bestämmelse som avses i 2 a §. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om foder som avses med ett

¹⁵ EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 302R1774).

¹⁶ Senaste lydelse 2003:100.

som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs. föreläggande eller ett förbud enligt 14 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Prop. 2003/04:148
Bilaga 2

Har foder tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat lovligt ändamål. I annat fall skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad.

17 §¹⁷

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 3 a § första stycket, 4, 7, 9 eller 11 §,

2. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 a eller 8 §,

3. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 8 § eller som finns i sådana EG-bestämmelser som avses i 2 a §, eller

4. underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 13 § första stycket andra meningen.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

1. bryter mot 4, 7, 9 eller 11 §,

2. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 8 § eller som finns i sådana EG-bestämmelser som avses i 2 a §,

3. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 a eller 8 §, eller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹⁷ Senaste lydelse 2003:100.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.¹⁸

dels att 4 c, 5, 7, 7 a, 8, 9 och 10 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 a § skall lyda ”Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa”,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Bestämmelserna i denna lag kompletterar sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för lagen (1985:295) om foder och som finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel¹⁹ och

2. sådana EG-förordningar som har beslutats med stöd av den förordning som anges under 1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering till dessa EG-bestämmelser.

4 c §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande, bearbetning och hantering i övrigt av djurkadaver och annat animaliskt avfall.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av djurkadaver och andra animaliska biprodukter.

Vad som sägs i första stycket gäller inte i fråga om sådan hantering som omfattas av de EG-förordningar som avses i 1 a §.

¹⁸ Lagen omtryckt 1998:127.

¹⁹ EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 302R1774).

För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. märkning, journalföring och registrering av djur samt utfärdande av identitetshandlingar för djur,
2. djurhälsa, flyttningsdokument för djur och hygien vid transport av djur,
3. registrering av djurhållare och anläggningar för djur,
4. *förbud mot användning av anläggningar för djur som inte uppfyller krav på registrering som föreskrivs med stöd av 3.*

I föreskrifter enligt första stycket kan föreskrivas att en organisation får föra register och utfärda identitetshandlingar.

7 §

Om inte regeringen föreskriver något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 c eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

Det som sägs i första och andra styckena om tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag gäller också för tillsyn över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

7 a §²¹

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av 4 c §, får tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av 4 c § *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*, får tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

²⁰ Senaste lydelse 2001:205.

²¹ Senaste lydelse 2001:205.

8 §

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras.

För tillsyn eller andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §* har den som utövar tillsynen eller utför åtgärderna rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras *eller hanteras*.

Den som utövar tillsyn eller utför andra åtgärder har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen eller åtgärderna. Den som är föremål för tillsyn eller andra åtgärder skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsyn eller andra åtgärder skall kunna genomföras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för

1. EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter,

2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, om tillsynen utövas eller åtgärderna utförs tillsammans med företrädare för en svensk myndighet.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*.

9 §²²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som avses i 1 a §*.

²² Senaste lydelse 2001:205.

10 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 § eller 4 a–4 c § eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket andra meningen.

Till böter *eller fängelse i högst ett år* döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4–4 c § eller 5 § första stycket eller som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket andra meningen *eller som åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.*

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2003-06-17

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, regeringsrådet Marianne Eliason, justitierådet Severin Blomstrand.

Enligt en lagrådsremiss den 5 juni 2003 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1985:295) om foder,
2. lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Kristina Ohlsson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 juli 2003

Närvarande: statsrådet Winberg, ordförande, och statsråden Pagrotsky,
Nykvist, Andnor, Hallengren

Föredragande: statsrådet Ann-Christin Nykvist

Regeringen beslutar proposition 2002/03:148 Ändringar i lagen
(1985:295) om foder, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i lagen (1985:295) om foder 2 a, 3 b, 8 §§

Lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. 1 a, 4 c, 5, 7, 9 §§